

Perekonnaõpetus ja selle käsitlemine kodumajanduslikes koolides.

M. Pärismaa.

Kodumajanduslikes koolides perekonnaõpetust käsitletakse koos ühiskonna- ja kasvatusõpetusega. Kodumajanduslikes koolides tunde ühiskonna-, perekonna- ja kasvatusõpetusele kokku on ette nähtud järgmiselt:

Kodutööstuskooli kodumajanduse haru	I kl.	1 näd.tund.
"	"	II kl. 2 " "
1-aastases kodumajanduskoolis		2 näd.tundi.
2-aastase kodumajanduskooli	II kl.	2 " "
4-aastase kodunduskeskkooli	III kl.	1 " "
"	"	IV kl. 2 " "
3-aastase kodunduskeskkooli	III kl.	2 " "

Perekonnaõpetuses käsitletavat probleemi on kõige tihedamas seoses kodunduseala üldise eesmärgiga - õnnelik kodu, õnnelik perekond.

Õnneliku kodu ja perekonna kujunemist mõjutavate tegurite mõistmiseks perekonnaõpetus kasutab paljude teiste teaduste kaasabi. Väärtuslikke materjale perekonnaõpetusele pakuvad psühholoogia, filosoofia, ajalugu, füsioloogia, bioloogia, sotsioloogia, majandusteadus jt. Kasvatus- ja ühiskonnaõpetusega perekonna-

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUUSEUM
FOND K42369

Õpetus sulab ühte seevõrd, et on raske tõmmata kindlat piiri, kus lõpeb kasvatus- või ühiskonnaõpetus ja algab perekonnaõpetus. On ju perekondki omaette väike ühiskond, lahutamatu osa ühiskonnast.

Tavalises kõnekeeles mõisted kodu ja perekond tähendavad peaaegu sama. Koduks tavaliselt nimetatakse perekonna eluaset. Perekond kitsamas mõttes haarab endasse isa, ema ja lapsed. Laiemas mõttes kuuluvad perekonda koos eelmainitutega ka kaugemad sugulased (vanavanemad, onud, tädid, nende lapsed jt.) ja ka teenijad.

Perekonnaõpetuses käsitletakse perekonna kui inimesele täiesti loomupärase ühiskonnavormi arenemiskäiku primitiivsetest kultuuridest tänapäevani. Sajandite vältel on perekonna ilme tunduvalt muutunud. See muutumine kestab edasi pidevalt veel tänapäevalgi. Käsikäes perekonna üldise ilme muutumisega muutuvad ka perekonna tähtsus ja ülesanded üksikisikule ja ühiskonnale.

Tänapäeva ühiskond veeretab perekonnale suure vastutuse lastekasvatuse alal.

Ühiskonna väärtus peitub üksikinimeses. Mida väärtuslikum on ühiskond, seda enam peab ühiskonnas leiduma väärtuslikke isiksusi. Väärtuslike isiksuste kujundamisel on tähtsus suurel määral perekonnal. Kodune kasvatus on põhjapaneva tähtsusega inimese edaspidiseks arenguks. "Perekond on kasvatuse püha tempel" kirjutab C.H. Niggol. Lapsi seovad vanematega tugevad looduslikud veresidemed. Vanemate meelsus ja kodune õhkkond jätavad eemaldamatuid jälgi laste isiksusteks kujun-

nemisel. Kodusest meelsusest mõjutatuna avarduvad laste töökspidamised ja kogu ellusuhtumine.

Ühiskond kohustab vanemaid kasvatama oma lapsi ühiskonnale väärtuslikeks isiksusteks. Vanematel lasub vastutus luua võimalikult parimaid eeldusi oma järglaste igakülgseks füüsiliseks, intellektuaalseks, emotsionaalseks ja sotsiaalseks arenguks. Vanematel lasuvad kohustused on kõigiti edukalt teostatavad vaid harmoonilistes ja õnnelikes kodudes.

Perekonnaõpetus juhib tähelepanu eeldustele, mis kujundavad õnneliku perekonnaelu. Perekonnaõpetuses käsitletakse abielu sõlmimisse, perekonna rajamisse puutuvaid tervislikke, psühholoogilisi, sotsiaalseid, majanduslikke ja seaduslikke alusid.

Õnneliku kodu loomiseks olulisemaid eeldusi on tervis ja majanduslik kindlus. Samas aga, surudes enam tagaplaanile majanduslikud probleemid, perekonnaõpetus näitab, kui suurel määral õnneliku perekonnaelu edenemine on mõjutatav perekonnaliikmetest enestest olenevate teguritega. Väga paljud ilmselt ületamatud raskused on osutunud võidetavateks perekonnaliikmete üksmeelsete pingutuste ja koostöö tulemusena.

Mõjuvaks eelduseks õnneliku perekonnaelu kujunemisel on perekonnaliikmeid

ühendav armastus, vastastikune usaldus, üksteisest lugupidamine, üksteise tööks-pidamiste hindamine, kalduvuste mõistmine.

Määrava tähtsusega on perekonnaelu kujunemisel abikaasade vastastikune sobi-vus, kaaslaskõlblikkus. Perekondades, kus võidutsevad lahkkelid, tüliitsused, pere-konnal lasuvad kasvatuslikud kohustused ei ole teostatavad. Noorele arenevale ini-mesele eriti kodu on kohaks, kus inimene tunneb end varjatud ja julge.- "Kodu on pühitsetud ring, mille soojus ravib haavad, mis elu väljaspool inimesele lööb."

(A. Elango.) - Noor inimene või laps, olles sunnitud kaasa elama vanemate vahelis-tele konfliktidele ja tüliitsustele, kannatab palju hingeliselt. Noor inimene kao-tab kindluse kodu suhtes, omandab ebaõige suhtumise kõigi kaaskodanike suhtes.

Perekonnaõpetuses püütakse selgitada neid põhjusi, mis tingivad õnnetuid ja õnnelikke abielusid, uuritakse teiste perekonnaliikmete vahekordade kujunemist.

Õppeülesandeks perekonnaõpetuse käsitlemisel kodumajanduslikes koolides on kohusetunde arendamine kodu ja perekonna suhtes.

Aine käsitlemises nooremate õpilaste puhul peab langed laste kohustuste selgitamisele vanemate suhtes. Vanemate õpilaste puhul avardatakse enam probleeme ühenduses iseseisva kodu loomisega, elukaaslase valikuga, abieluga. Perekonnaõpe-tuse tundidesse võib mahutada ka poeg- ja tütarlaste vastastikuse suhte ja käitu-

mise kujuremise selgituse.

Sisendades õpilastes arusaamist kohustustest vanemate suhtes, teiste perekonnaliikmete suhtes, lähtutakse elulistest probleemidest. See tundub alati nii loomulikuna ja endastmõistetavana, et vanemad laste eest hoolitsevad ja neile igasuguseid hivesid pakuvad. Lapsed teavad, et vanemad neid armastavad. lapsed on julged, et ka vanemad teavad, et nad tänulikud on neile. Tunnete avaldamisega ollakse üldiselt väga kitsi ja endasse tõmbunud. On kujunenud kauniks kombeks perekondlike tähtpäevade pühitsemine. Seda laadi tähelepanelikkuse avaldused suudavad palju ära teha perekonnaliikmete üksteisele lähendamisel.

Perekonnaõpetuse ülesandeks on teadlikkuse sisendamine, et lapsed perekonnas ei tohi jääda vaid saaja ossa. Neil tuleb ka anda. Vanemad vajavad laste armastust.

Perekonnaõpetuse tundides selgitatakse võimalusi, kuidas saaksid lapsed osaliseltki tasuda vanemate hooli ja helluse, kuidas saaksid lapsed teeneid osutada ka teistele perekonnaliikmetele.

Nii näiteks osavõtt kodustest töödest ühest küljest arendab lapse enese võimeid. Laps harjub töötama, oma võimeid kasutama. Teisest küljest sooritades koduseid töid laps on sälistnud isale või emale mõnegi vabama silmapilgu või vähendanud nende jalavaeva. HMM tahtmise puhul õed ja vennad suudavad üksteisele olla suureks

toeks ja uutel saavutustele virgutajaks. Seda kõike sel juhul, kui perekonna-
liikmeid seob ühtekuuluvuse tunne, siiras tahe saavutada ühiseid kõrgemaid ees-
märke.

Kasutatud kirjandus:

Journal of Home Economics, Vol. 27. Nr.1. 1935.

L.T.Dennis - Living Together in the Family, 1934.

G.Myers - The Modern Family, 1934.